

Uitgevlogen jonge Slechtvalk in de Marinehaven van Den Helder, 26 mei 2021 (Foto: Jos Roersma). Het dieet van deze valken komt verderop in De Takkeling aan de orde. *Fledgling Peregrine Falcon at breeding site on naval base in Den Helder, 26 May 2021.*

Rechten van de natuur

Hanneke Sevink

Enkele maanden geleden ontving ik een mail van een Nederlandse natuurwerkgroep met de vraag: we worden regelmatig benaderd door bezorgde burgers over bomenkap, en die vragen advies in procedures om dit tegen te houden. Vaak is er al van alles geprobeerd en weten mensen niet meer waar ze kunnen aankloppen voor hulp. De betreffende werkgroep schrijft: ‘Bovendien beschouwen we ons meer als liefhebbers dan als professionals op dit gebied en is de tijd om ons met dit soort vragen in te laten beperkt.’ Een herkenbaar dilemma voor ons, roofvogelmensen: alarmerende berichten uit het veld, verzoek om bijstand, beperkte tijd, de terechte vraag wie deskundig is.

Naast alle vragen van anderen, lopen we zelf ook regelmatig tegen natuurvernietigingen aan. Een aantal gevallen in mijn eigen onderzoeksterrein probeer ik aan te vechten door middel van protest bij gemeente en provincie, en het insturen van zienswijzen. Of dat zinvol is, is maar zeer de vraag. Het geeft wel zicht op hoe de hazen in die velden lopen.

Twee praktijkvoorbeelden. Bij de exploitatie van paleis Soestdijk beoordeelt de provincie het natuurbeheerplan (de naam alleen al). Het betreft NNN-gebied, dus er mag alleen natuur aangetast worden als er voldoende gecompenseerd wordt. In het uiteindelijke plan staat vrijwel niets over de negatieve invloed van alle activiteiten op de natuur. Er wordt veel gebouwd, o.a. een woonwijk en een hotel. De verwachting is dat er meer dan één miljoen bezoekers per jaar komen, waarvan een deel de natuur in zal gaan. Maar wel uitgebreide beschrijvingen van vormen van normaal tuin- en bosonderhoud, in de plannen benoemd als redding van de biodiversiteit. Het zijn loze acties waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat ze niet werken. Het gaat om ‘teruggeven van grond aan de natuur’ die aantoonbaar altijd al natuur was. Het is een plan waarbij de lezer, als deze goed is in begrijpend lezen, alleen maar kan concluderen dat het zeer nadelig is voor de natuur (maar goed voor de beurs). De provincie keurde het dus in noodtempo goed. De betrokken gedeputeerde heeft nauw contact met de paleiseigenaar en de wethouders van de gemeente. Overleg vindt achter gesloten deuren plaats: het gaat om miljoenen, de natuur wordt volgebouwd, inspraak is een wassen neus.

Een tweede casus speelt in de gemeente Hilversum. Nadat voor het ontwikkelen van nieuwe natuur (denk aan Rob zijn *Kerken van goud*) vele hectares natuur gesneuveld waren, wil de provincie nog meer kappen. Er moet natte en droge heide komen, dus douglassen waarin Boomvalk broedde moeten wijken en een weiland waar de dassen foerageren moet worden afgegraven. Op mijn vraag aan de rechtbank waarom er geen ontheffing nodig was in verband met het boomvalkbroedgebied, verklaarde de provincie – overtuigend voor deze rechter – dat er goed onderzoek gedaan was. ‘Goed onderzoek’ bleek een ‘quickscan’ door een ‘gerenommeerd ecobureau’ waarbij geen Boomvalk was aangetroffen. Ook was de provincie van mening dat voor belangrijke nieuwe natuur soms een soort mag verdwijnen. Terwijl de rechter, die de uitspraak

deed over wel/niet afgraven van het weiland, zelf verwoordde dat het afgraven in strijd is met de Wet Natuurbescherming, gaf voor hem de doorslag dat er een mitigerend foerageergebied in de maak is. Het is er niet, het moet zich nog ontwikkelen, maar dat geeft niet, behalve voor de dassen natuurlijk. De hazen lopen duidelijk niet langs de Wet Natuurbescherming.

Dit zijn maar een paar fragmenten uit langlopende en ingewikkelde processen waarin je voortdurend verdwaalt tussen instanties en orders vol rapporten en verslagen. Het zijn vanuit het belang van de natuur gezien onbegrijpelijke keuzes. Het lijkt erop dat voor de bestaande systemen (overheid, natuurbeherende organisaties, ecobureaus, juridisch apparaat) het mogelijk maken van exploitatie van natuur door mensen voorop staat. Er is sprake van ‘valsspelen binnen het systeem’: we hebben regels en wetten om de natuur te beschermen maar in werkelijkheid lappen we die aan de laars en beschermen we alleen op papier. Degenen die wél opkomen voor de rechten van de natuur zijn in die visie de spelbrekers.

Terug naar het begin. De vraag wie deskundig genoemd mag worden, verdient serieuze aandacht. Wat betekent ‘deskundig zijn’? Dat je alles weet? Oudman en Piersma betogen in *‘De ontsnapping van de natuur’* dat het voor de bescherming van de complexe natuur van groot belang is te weten wat we niet weten. Ze wijzen op ‘hoeveel losse eindjes er zijn in onze kennis over de natuur en dat met elk draadje dat losgetrokken en bestudeerd is, tientallen nieuwe draadjes tevoorschijn komen.’ Helaas gaat het bij bovengenoemde beslissingen juist niet over kennis van de natuur. Het is survival of the unfittest (de minst deskundige).

Er is zoveel habitatvernietiging gaande dat tijd tekort schiet om alles aan te vechten. Vaak lijkt het vechten tegen de bierkaai, maar gelukkig zijn er ook zaken waar de natuur wint.

Tussen het schrijven door vang ik een glimp op van duizenden zwermdende spreuwen, wat een prachtig gezicht. Het is tijd om deze winter Henri Bergson’s *De Scheppende evolutie* erbij te pakken om te lezen over ‘Elan Vital’, de oerkracht van de natuur. Daar heb ik alle vertrouwen in.

Tot de volgende Takkeling en als covid 19 het ons niet belet, hopelijk tot 19 februari in Meppel.

Bergson H. 1936. *De scheppende evolutie*. Wereldbibliotheek, Amsterdam.

Bijlsma R. 2021. *Kerken van goud, dominees van hout*. Atlas Contact. Amsterdam/Antwerpen.

Oudman T. & Piersma T. 2018. *De ontsnapping van de natuur. Een nieuwe kijk op kennis*.

Athenaeum-Polak & Van Genneep, Amsterdam.